

Handläggare
Lisbeth Westerlund
Telefon: 08-508 25 016**Till**
Socialnämnden

En väg till ökad tillsyn: marknadsföring av och e-handel med alkohol och tobak

Svar på remiss av betänkandet SOU 2013:50

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Socialnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen.

Gillis Hammar
FörvaltningschefLeif Fransson
Administrativ chef

Sammanfattning

Utredningens övergripande uppdrag är att föreslå åtgärder som kan bidra till en effektivare tillsyn av reglerna om marknadsföring av alkoholdrycker och tobak samt lämna förslag om hur tillsyn av e-handel och hemleverans av alkoholdrycker - utifrån nu gällande regler - ska bedrivas och hur ålderskontrollen i samband med sådan handel ska säkerställas.

Förvaltningen anser att utredningen belyser viktiga frågor om tillsyn av marknadsföring och e-handel med alkohol och tobak men är tveksam till utredningens förslag att inrätta en ny tillsynsverksamhet för e-handel och hemleverans av alkohol innan man utrett oklarheterna i nuvarande regelverk.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har till socialnämnden för yttrande överlämnat remiss av utredningen om tillsyn av marknadsföring och e-handel med alkoholdrycker m.m. betänkande ”En väg till ökad tillsyn: marknadsföring av och e-handel med alkohol och tobak”, SOU 2013:50. Remisstiden går ut 30 oktober 2013.

Ärendet har även överlämnats till Rinkeby-Kista, Skärholmen och Älvsjö stadsdelsnämnder samt stadsledningskontoret.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom administrativa avdelningen i samarbete med avdelningen för stadsövergripande sociala frågor.

Ärendet

Utredningens övergripande uppdrag är att föreslå åtgärder som kan bidra till en effektivare tillsyn av reglerna om marknadsföring av alkoholdrycker och tobak samt lämna förslag om hur tillsyn av e-handel och hemleverans av alkoholdrycker - utifrån nu gällande regler - ska bedrivas och hur ålderskontrollen i samband med sådan handel ska säkerställas.

Utredningen har därutöver särskilt till uppgift att kartlägga omfattningen, inriktningen och formerna av sådan marknadsföring av alkoholdrycker som riktar sig till konsumenter samt omfattningen och metoderna för barn och ungdomars exponering för marknadsföring av alkoholdrycker och tobak via digitala medier och tv.

Förvaltningens synpunkter

Utredningen anger att marknadsföringen av alkoholdrycker och tobak har ökat kraftigt de senaste åren, både i fråga om medieinvesteringar och när det gäller spridningsvägar. Marknadsföringen av såväl alkohol- som tobaksprodukter har bytt skepnad. En av de mest påtagliga trenderna är att marknadsföringsinsatser tas vidare till de sociala medierna. En central tillsynsverksamhet måste vara mer proaktiv och egeninitierad än vad som hittills varit fallet. Tillsynsansvaret föreslås fortsatt fördelas mellan Konsumentombudsmannen och Statens folkhälsoinstitut.

Förvaltningen delar utredningens bedömning att formerna för ett effektivt tillsynsarbete måste göras utifrån delvis andra utgångspunkter än de som hittills har gällt. Det är angeläget att de folkhälsoaspekter som ligger till grund för begränsningarna i marknadsföringen av alkohol och tobak fortsatt upprätthålls.

Utredningen föreslår att det idag splittrade tillsynsansvaret över tobaksförpackningarnas utformning bör läggas på en och samma myndighet, nämligen Statens folkhälsoinstitut. Idag ligger ansvaret både på Konsumentverket och på Statens folkhälsoinstitut. Vidare föreslås att den operativa tillsynen i detta avseende ska bedrivas av kommunerna.

Utredningen föreslår att verksamheter som innefattar yrkesmässig leverans av alkoholdrycker till privatpersoner ska underkastas en anmälningsplikt till vilken ska knytas krav på egenkontroll. Anmälan ska göras till den kommun där näringsidkaren har sitt säte, och om denne saknar säte i landet, Stockholms kommun. Genom att en straffsanktion kopplas till anmälningsplikten kommer en anmälan att utgöra en nödvändig förutsättning för att yrkesmässigt få leverera alkoholdrycker till privatpersoner.

Vidare föreslås att Statens folkhälsoinstitut ska svara för en samlad central tillsyn av den föreslagna regleringen och att den operativa tillsynen över den anmälningspliktiga leveransverksamheten bör bedrivas på samma sätt som när det gäller den idag anmälningspliktiga detaljhandeln med folköl, dvs. av kommunerna. Dessa ska ges en möjlighet att tillgripa administrativa sanktioner för de fall där de föreslagna reglerna inte följs.

Bestämmelser föreslås införas i alkohollagen som innebär att myndigheterna får genomföra kontrollköp för att kontrollera att den som yrkesmässigt levererar alkoholdrycker till privatpersoner förvissas sig om att mottagaren har uppnått den ålder som föreskrivs i lagstiftningen. Kommunerna föreslås få möjlighet att ta ut en tillsynsavgift för denna nya uppgift.

Förvaltningen anser att förslaget om att kommunerna ska kunna genomföra kontrollköp är en angelägen åtgärd till skydd för barn och unga. Det finns dock en risk att den olagliga försäljning som skett med de s.k. "vodkabilar" och andra langningsförfaranden övergår till att döljas med laglig e-handel. Den olagliga försäljningen kan bli mer svårupptäckt.

De regler som idag finns om införsel för privatimport och försäljning ger enligt utredningen upphov till vissa tolkningssvårigheter vilket kan medföra osäkerhet beträffande lagligheten av flera av de mångfasetterade verksamheter och förfaranden som förekommer bland de aktörer som har etablerat sig på den svenska e-handelsmarknaden för alkoholdrycker. Förvaltningen anser att det vore bättre att reda ut nuvarande regelverk innan man inrättar en ny tillsynsverksamhet.

Utredaren menar att förslagen inte kommer att medföra några beaktningsvärda kostnadsökningar för kommunerna. Förvaltningen delar inte denna uppfattning. Självkostnadsprincipen innebär att kommunen har rätt att ta ut en tillsynsavgift för det faktiskt utförda arbete som görs. Det finns emellertid ingen kostnadstäckning för de behov som finns initialt med att utveckla kompetensen, att ta fram rutiner för arbetet samt att utarbeta riktlinjer.

Kommunerna har en viktig roll i tillsynsarbetet men det är angeläget att man får tillräckligt med stöd från staten för att utföra detta uppdrag. Statens folkhälsoinstitut och länsstyrelsen ska ge de föreskrifter och vägledning som behövs inom området. Det är också viktigt att det ges möjlighet till utbildning inom området. Därutöver behövs resurser för att starta en ny tillsynsverksamhet.

Sammantaget anser förvaltningen att utredningen belyser viktiga frågor om tillsyn av marknadsföring och e-handel med alkohol och tobak men är tveksam till utredningens förslag att inrätta en ny tillsynsverksamhet för e-handel och hemleverans av alkohol innan man utrett oklarheterna i nuvarande regelverk.

Bilaga

Sammanfattning av betänkandet En väg till ökad tillsyn: marknadsföring av och e-handel med alkohol och tobak, SOU 2013:50.